

ผลการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา
การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา

**The Effects of Implementing the Moral Instructional Module Integrated
in Quality of Life and Society Course for Higher Educational Students**

รศ.ดร.พรทัย ตัณจิตานนท์
สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ เชียงใหม่

ผลการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมแขิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา

The Effects of Implementing the Moral Instructional Module Integrated in Quality of Life and Society Course for Higher Educational Students

รศ.ดร.พรหมทัย ตั้มจิตานันท์

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ เชียงใหม่

ໜ້າອົດໜ່າວ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบค่านิยมทางจริยธรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการ และเปรียบเทียบบรรยายการเรียนการสอนทั้งระยะเดือนฐาน ระยะทดลองสอน และระยะติดตามผลของการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการ รวมทั้งเพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมตามรูปแบบเสริมสร้าง เจตคติ และปัญญาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม และทำการสุ่มให้ ห้องเรียนที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีจำนวน 31 คน และให้ห้องเรียนที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม ได้แก่นักศึกษาสาขาวิชาการตลาดจำนวน 38 คนรวมจำนวนทั้งสิ้น 69 คน ทำการทดลองในกระบวนการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดการเรียนการสอนจริยธรรม แบบสังเกตบรรยายการเรียนการสอน แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน แบบบันทึกพฤติกรรมผู้เรียน แบบวัดค่านิยมทางจริยธรรม และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์หา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรม โดยการทดสอบค่าที (*t*-test)

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามรูปแบบ เสริมสร้างเจตคติและปัญญา นักศึกษาถูกถอดถอนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเมตตากรุณา ความชื่อสัตตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาสูงขึ้น และนักศึกษาถูกถอดถอนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยม ทางจริยธรรมสูงกว่าก่อนควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ค่าคะแนนเฉลี่ย

ด้านบรรยายการเรียนการสอนของผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนที่ทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ในการวิจัยครั้งนี้ มีความเห็นว่า ภาพรวมของชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมค่อนข้างมากที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this experimental study were to compare the students' moral value before and after using the moral instructional module, to compare the instructional atmosphere among baseline, treatment and follow up phrases of using the moral instructional module and to investigate the instructor's opinion towards the moral instructional module integrated in Quality of Life and Society Course. The samples including the students in the experimental and controlled groups were 69 first-year undergraduates taking Quality of Life and Society Course in the first semester of the academic year 2011 at Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai. The 31 accounting students in experimental group and the 38 marketing students in controlled group were tried out in the first semester of the 2011 academic year. The research instruments included moral instructional module, rating scale assessment, behavior checklists, moral value assessment forms and questionnaire for the instructor. The collected data were analyzed by calculating percentage, mean, standard deviation and t-test. The results of the study revealed that the 5 aspects of moral value; kindness, honesty, diligence, moral reasoning and solving intelligence, of the students' in the experimental group were increased. In addition, the overall moral values of the students in the experimental group after using the moral instructional module were higher than those of the controlled group significantly at .01 level. However, the overall instructional atmosphere mean scores in the experimental group before treatment, during treatment and follow up phrases were not different from those of the control group. Besides, the instructor agreed that the moral instructional module was appropriate to implement in Quality of Life and Society Course for higher educational students at fairly high level.

บทนำ

เนื่องจากสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม จากลักษณะการดำรงชีวิตที่สลับซับซ้อนขึ้น การบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ความยั่งยืนของสภาพแวดล้อมที่ซักจูงให้บุคคลแสวงหาความสนุกสนาน บันเทิง ทำให้บุคคลตอกเป็นทางของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะสิ่งยุทธางวัตถุ จนหย่อนความมีระเบียบวินัย ทางจิตใจ มีความเห็นแก่ตัว ตักตวงผลประโยชน์เพื่อการเอาตัวรอดสุขสบายโดยไม่คิดถึงผลกระทบต่อผู้อื่น บุคคลแสวงหาทางอยู่รอดทุกวิถีทางจนอุกอาจของรุนแรงของศีลธรรมจริยธรรม ดังที่กล่าวมา ล้วนเป็นส่วนทำให้การอบรมสั่งสอนจริยธรรมด้วยวิธีการแบบตั้งเดิม ได้ผลน้อยลง ไม่อาจสร้างภูมิคุ้มกันในจิตใจของบุคคลให้มั่นคงด้านกระแสความชั่ว ráy ในสังคมได้ดีเท่าที่ควร วิธีอบรมสั่งสอนแบบเดิมที่เคยปฏิบัติกันต่อๆ มาจึงอาจได้ผลแย่ หรืออาจได้ผลเฉพาะกับผู้เรียนที่มีลักษณะจิตใจและสภาพแวดล้อมแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น และคงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหาสังคมในทุกวันนี้ ก็สืบเนื่องจากความอ่อนด้อยในด้านการเรียนการสอนจริยธรรมในสถานศึกษา โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ จิรวัฒน์ วีรังกร (2552 : 137-8) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาบัณฑิตเป็นอย่างมาก เพราะแนวทางการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติที่เคยใช้ เคยปฏิบัติ แต่เคยประสบความสำเร็จมาแล้วในอดีต เริ่มใช้ไม่ได้กับสภาวะการณ์ในปัจจุบันและในอนาคต เพราะปัจจัยอื่นๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป จำเป็นที่วงการศึกษาไทยต้องตั้งโจทย์ใหม่ เพื่อแสวงหาแนวทางใหม่ๆ รูปแบบใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาบัณฑิตไทยเพื่อให้พร้อมรับมือกับอนาคต การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการให้ความรู้แก่นักศึกษาเป็นหลัก จึงไม่เพียงพอ ต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นบัณฑิตที่สอดคล้องเหมาะสมกับโลกแห่งอนาคต ความรู้เดิมที่เคยใช้ในการพัฒนานักศึกษาเริ่มไม่เพียงพอ การพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตอุดมคติจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่อยู่ในศาสตร์ต่างๆ รวมทั้งใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมาสนับสนุน เพื่อให้ได้หลักคิดและแนวคิดในการพัฒนานักศึกษา ดังนั้น แนวคิดการบูรณาการการเรียนการสอนและการบูรณาการระหว่างศาสตร์ต่างๆ จึงยิ่งมีความสำคัญมาก รวมทั้งการสร้างเสริมทัศนคติพัฒนาสร้างสรรค์เป็นอีกประเด็นที่ควรให้เกิดแก่นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเกิดแนวคิดที่จะใช้ความรู้ ประสบการณ์เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญแก่องค์กรและสังคม ดังนั้น อาจารย์ควรสอนผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนคิด ฝึกให้ทำ ฝึกให้ตั้งคำถาม ฝึกให้เข้าใจตนเอง และรับฟังผู้อื่น รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน Kolhberg (1969: 5) นักจิตวิทยาปัญญาณิยม กล่าวว่า จริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์ตัดสินความถูกผิดของสังคม ขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางปัญญา เพราะจริยธรรมมุ่งยั่งกิดจากการบวนการไตรตรองทางปัญญา เมื่อมุ่งยั่งพัฒนาเกิดการเรียนรู้มากขึ้น โครงสร้างของสติปัญญาเพิ่มขึ้น จริยธรรมก็พัฒนาตามภาวะ นอกจากนี้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ Piaget (1972: 118) ได้แบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ขั้นคือ ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มตั้งแต่การแรกเกิด

จนถึง 2 ปี ขั้นยึดคำสั่งผู้ใหญ่หรือมีจิริยธรรมตามกฎหมาย อายุ 2 ปีถึง 8 ปี และขั้นมีจิริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ อายุตั้งแต่ 8 ปีจนถึง 16 ปี เป็นขั้นที่ยึดหลักแห่งตน รู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดด้วยเหตุผล และรู้สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ เด็กสามารถเรียนรู้โดยการรู้จักคิดด้วยตนเอง ทิศนา แบบมนุษย์ (2541) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาถึงวัยของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จะเห็นได้ว่าเป็นวัยที่สมควรอย่างยิ่งที่จะใช้ปัญญาร่วมกับหลักการปรับเจตคติเพื่อเสริมสร้างจิริยธรรมที่พึงประสงค์

จากสภาพการณ์และสภาพปัญหาที่ก่อตัวมาข้างต้น จะเห็นว่าจิริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม จิริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้เรียนและมีผลต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศที่กำลังอยู่ในระหว่างการศึกษา และเป็นผู้ที่กำลังพัฒนาทางจิริยธรรม สามารถใช้ความคิดทางนามธรรมได้เป็นอย่างดี ข้อมูลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทางกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญแก่การสอนจิริยศึกษามากโดยได้พยายามที่จะหาวิธีการต่างๆ เพื่อช่วยครูแต่ปัญหาเกี่ยวกับการสอนจิริยธรรมในสถานศึกษามากมายโดยได้พยายามที่จะหาวิธีการต่างๆ เพื่อช่วยครูแต่ปัญหาเกี่ยวกับการสอนจิริยธรรมในสถานศึกษาก็ยังมีอยู่ จากผลการวิจัย ที่ ศุภวรรณ รัตนภูษา (2535) รวบรวมงานวิจัย 55 เรื่องสรุปได้ว่า ปัญหาการสอนจิริยธรรมมีดังนี้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีอื่น ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรมการสอนจิริยศึกษา ครูผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของจิริยธรรม ครูผู้สอนไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ขาดการจัดกิจกรรมประกอบการสอน การวัดผลมุ่งแต่คะแนนนิ่มได้สนใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนด้วยเหตุนี้ การพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้มีจิริยธรรม ควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบเสริมสร้างเจตคติเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สอน ผู้บริหารทางการศึกษา และได้ทำการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนานักศึกษาระดับอุดมศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่จะต้องพัฒนานักศึกษาให้ได้รับการพัฒนาที่ครบถ้วนทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย สังคม และจิตใจ หรือการพัฒนานักศึกษาแบบองค์รวมโดยมุ่งเน้น พัฒนานักศึกษาให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จิริยธรรม นำความรู้ความสามารถ เพื่อให้นักศึกษามีต้นทุนที่ดีในตนเอง รู้จัก เข้าใจตนเอง มีเหตุผล มีวินัย ในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม เพื่อให้นักศึกษาสามารถปรับตัวและอยู่รอดได้ในโลกยุคใหม่ จึงได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้และแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับรูปแบบที่จะเป็นไปได้สำหรับการเรียนการสอนจิริยธรรมของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเพื่อสร้างชุดการเรียนการสอนจิริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญาที่พัฒนาขึ้น และต้องการศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนการสอนจิริยธรรมในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมตามรูปแบบการสอนดังกล่าว เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นการสร้างเสริมคุณธรรมจิริยธรรมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาของไทย ได้อย่างมีประสิทธิผลในการพัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาของไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อเปรียบเทียบค่านิยมทางจริยธรรมของผู้เรียนระหว่างก่อนกับหลังการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา
- เพื่อเปรียบเทียบบรรยายการสอนเรียนการสอนในระดับเดือนสุนทรีย์ ระดับทดลอง และระดับติดตามผลของการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา
- เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา

สมมติฐานของการวิจัย

- ค่านิยมทางจริยธรรมของผู้เรียนสูงขึ้นหลังจากใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา และนักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรม สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01
- ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านบรรยายการสอนเรียนการสอนในระดับเดือนสุนทรีย์ ระดับทดลอง และระดับติดตามผล ของผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังภาพ

RE	$O_1 \times O_2$
RC	$O_1 \quad O_2$

เมื่อ RE หมายถึง กลุ่มทดลองที่ได้จากการสุ่ม
RC หมายถึง กลุ่มควบคุมที่ได้จากการสุ่ม
 O_1 หมายถึง การสังเกตก่อนการสอนโดยใช้ชุดการสอนจริยธรรม (Pre-test)
 X หมายถึง การสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรม
 O_2 หมายถึง การสังเกตหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนจริยธรรม (Post-test)

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษา

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ค่านิยมทางจริยธรรมของผู้เรียน บรรยายการเรียนการสอน และความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา

2. เนื้อหา

เนื้อหาที่จะทดลองใช้สอนจริยธรรมแก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษามี 5 ประการ ได้แก่ ด้านความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความยั่งยืนหมั่นเพียร การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามรูปแบบ เสริมสร้างเจตคติและปัญญาที่พัฒนาขึ้น มีจำนวน 6 บทเรียน ซึ่งในแต่ละบทเรียนคาดว่าจะช่วย เสริมสร้างจริยธรรมให้ผู้เรียน ดังนี้

บทเรียน จริยธรรมที่เสริมสร้างให้ผู้เรียน

- จะทำอย่างไรดี ความเมตตากรุณา และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
- ใครหนอ ความซื่อสัตย์สุจริต และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา
- บอลงเป็นเหตุ ความเมตตากรุณา และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา
- ความสามารถ ความยั่งยืนหมั่นเพียร และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา
- โครงงานปลอมนำมั่น ความยั่งยืนหมั่นเพียร ความเมตตากรุณา และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
- หน้าที่ของสันติ ความยั่งยืนหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา การพัฒนา คุณภาพชีวิตและสังคม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 และทำการสุ่มให้ ห้องเรียนที่ 1 เป็นกลุ่ม ทดลอง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีจำนวน 31 คน และให้ห้องเรียนที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการตลาดจำนวน 38 คนรวมจำนวนทั้งสิ้น 69 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองสอนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

2.1 ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา มีจำนวน 6 บทเรียน

2.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล โดยแบ่งตามลักษณะการวัดเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) วัดค่านิยมทางจริยธรรมของผู้เรียน มี 1 ชุด คือ แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เรียน

2) วัดพฤติกรรมจริยธรรมของผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ผู้สอนสังเกตและให้ข้อมูล แบบวัดมี 3 ชุด คือ แบบบันทึกพฤติกรรมผู้เรียน แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน และ แบบสอบถามอาจารย์ผู้สอน

2.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยเป็นผู้สังเกต แบบวัด มี 2 ชุด คือ แบบบันทึกพฤติกรรมผู้เรียน และ แบบสังเกตบรรยายการเรียนการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการทดลองสอน โดยจะไม่นัดหมายวันและเวลาให้ผู้สอนทราบล่วงหน้า แต่จะทำการสุ่มเวลาเพื่อให้ได้สภาพการเรียนการสอนที่สมจริงเป็นธรรมชาติที่สุด โดยแบ่งการสังเกตและประเมินผลเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเดือนฐาน (Base line)

เริ่มสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ก่อนทำการทดลองสอนจริงประมาณ 1 สัปดาห์ โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมและแบบสังเกตบรรยายการเรียนการสอน (ช่วงสัปดาห์ที่ 2 เดือน มิถุนายน 2554) พร้อมกับนำแบบประเมินความคิดเห็นไปสอบถามให้ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ตอบในสัปดาห์แรกก่อนใช้ชุดการสอนจริยธรรมฯ โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน ในการสังเกตแต่ละครั้ง

ระยะที่ 2 ระยะระหว่างทดลองสอน (สัปดาห์ที่ 1 เดือน กรกฎาคม 2554) ผู้วิจัยออกไปสังเกตการเรียนการสอน ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมและเพิ่มแบบบันทึกพฤติกรรมผู้เรียนซึ่งให้ผู้สอนเป็นผู้สังเกตและกรอกแบบฟอร์มให้จำนวน 2 ครั้ง ในระหว่างทดลองสอน

ระยะที่ 3 ระยะสุดท้ายของการทดลองสอน (สัปดาห์ที่ 3 เดือน กรกฎาคม 2554) ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยยังคงสังเกตบรรยายการเรียนการสอนและบันทึกพฤติกรรมผู้เรียน กลุ่มตัวอย่าง (เหมือนระยะที่ 2) พร้อมกันนี้ ได้นำแบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียนไปให้อาจารย์ผู้สอนสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนลงในแบบฟอร์ม

หลังจากการทดลองสอนสิ้นสุดลงแล้ว ผู้สังเกตและผู้วิจัย นำแบบประเมินความเห็นไปประเมินค่านิยมทางจริยธรรมของผู้เรียนอีกรอบหนึ่ง ส่วนผู้สอนจะตอบแบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สอนเกี่ยวกับการทดลองที่เพิ่งจะสิ้นสุดลงไปด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์คำนวณหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมของผู้เรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบด้านค่านิยมทางจริยธรรมของผู้เรียน

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมในแต่ละด้านและในภาพรวมของผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งก่อน และหลังการทดลอง ดังแสดงในตาราง 1-2

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (X) และความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (D) ของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมในแต่ละด้านของผู้เรียนกลุ่มทดลอง (E) และกลุ่มควบคุม (C) ทั้งก่อน (ก) และหลังการทดลอง (ล)

จริยธรรม	ค่าเฉลี่ย (X)	กลุ่มทดลอง (E)			กลุ่มควบคุม (C)			D _E -D _C
		ก่อน (ก)	หลัง (ล)	D _E (ล-ก)	ก่อน (ก)	หลัง (ล)	D _C (ล-ก)	
ความเมตตากรุณา	2.87	4.45	1.58	2.84	3.00	0.16	1.42**	
ความชื่อสัตย์สุจริต	2.74	4.58	1.84	3.00	3.00	0.00	1.84**	
ความขยันหมั่นเพียร	3.26	4.94	1.68	3.45	3.53	0.08	1.60**	
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	2.61	4.55	1.94	3.08	3.16	0.08	1.86**	
การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา	1.68	4.52	2.84	2.55	2.74	0.19	2.65**	

**p<.01

จากตารางที่ 1 พบว่า หลังจากใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมในแต่ละด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรม สูงขึ้นทั้ง 5 ด้าน โดยมีค่านิยมทางจริยธรรมการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาสูงขึ้นมากที่สุด (D=2.65) รองลงมาคือ ด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (D=1.86) ด้านความชื่อสัตย์สุจริต (D=1.84) ด้านความขยันหมั่นเพียร (D=1.60) และด้านความเมตตากรุณา (D=1.42) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย (D) ของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมในภาพรวมของผู้เรียนก่อนทดลอง (E) และก่อนควบคุม (C) ทั้งก่อน (ก) และหลังการทดลอง (ล)

ค่าเฉลี่ย (E)			ค่าเฉลี่ยควบคุม (C)			$D_E - D_C$
X_{TE}	S.D.	D (ล-ก)	X_{TC}	S.D.	D (ล-ก)	
4.61	0.35	1.97	3.05	0.41	0.10	1.87**

** $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังจากใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญา นักศึกษาที่เป็นก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมในภาพรวมสูงขึ้นและสูงกว่าก่อนควบคุม ($D_E - D_C = 1.87$) อิ่ย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบด้านบรรยายกาศการเรียนการสอน

ผลจากการสังเกตบรรยายกาศการเรียนการสอน ทั้ง 3 ระยะ คือระยะเดือนฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ของก่อนทดลองและก่อนควบคุม ดังแสดงในตาราง 3

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย (X) และค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย (D) ด้านบรรยายกาศการเรียนการสอนของผู้เรียนก่อนทดลอง (E) และก่อนควบคุม (C) ในระยะเดือนฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

ระยะการทดลอง	ค่าเฉลี่ยด้านบรรยายกาศการเรียนการสอน (X)		
	ค่าเฉลี่ย (E)	ค่าเฉลี่ยควบคุม (C)	$D_E - D_C$
ระยะเดือนฐาน	1.28	1.25	0.03
ระยะทดลอง	1.28	1.28	0.00
ระยะติดตามผล	1.33	1.28	0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านบรรยายกาศการเรียนการสอน ของผู้เรียนทั้งก่อนทดลองและก่อนควบคุมทั้งในระยะเดือนฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล มีความใกล้เคียงกันมากหรือไม่แตกต่างกัน ($D_E - D_C = 0.03, 0.00$ และ 0.05) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่ทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ เกี่ยวกับความเหมาะสมของบทเรียนในชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ

จากการสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับความเหมาะสมของแต่ละบทเรียนในชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ โดยอาจารย์ผู้สอนประเมินบทเรียนในด้านต่างๆ ตามเกณฑ์การประเมิน (3 = มาก, 2 = ปานกลาง, 1 = ควรปรับปรุง) ดังแสดงผลในตาราง 4

ตารางที่ 4 คะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อบทเรียนในชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ เชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

บทเรียนที่	ตรงกับความสนใจของผู้เรียน	มีความยาวพอเหมาะสมกับเวลา	มีความง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน	มีความลึกซึ้งต่อการสร้างจริยธรรม	คะแนนเฉลี่ยรวม	ผลการประเมินในภาพรวม
1	2	3	3	2	2.50	ค่อนข้างมาก
2	2	2	3	3	2.50	ค่อนข้างมาก
3	3	2	3	3	2.75	ค่อนข้างมาก
4	2	3	2	2	2.25	ค่อนข้างมาก
5	3	2	3	3	2.75	ค่อนข้างมาก
6	2	3	3	3	2.75	ค่อนข้างมาก
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.33	2.50	2.83	2.67	2.58	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า อาจารย์ผู้สอนที่ทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ในการวิจัยครั้งนี้ มีความเห็นว่า บทเรียนทุกบทในชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ มีความเหมาะสมค่อนข้างมากที่จะนำมาใช้จัดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ เชิงบูรณาการ ในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้ออภิปรายในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- ผู้เรียนกثุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมสูงขึ้นทั้ง 5 ด้านและผู้เรียนกทุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรม สูงกว่ากทุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากการทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ เชิงบูรณาการตามรูปแบบเสริมสร้างเจตคติและปัญญาสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ที่พัฒนาขึ้นตรงกับความสนใจของผู้เรียน มีความยาวพอเหมาะสมกับเวลา มีความง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนและมีความลึกซึ้งต่อการสร้างจริยธรรม และการจัดกระบวนการ

เรียนการสอนตามรูปแบบการสอนเสริมสร้างเขตคตินี้ เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการในการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริงกล่าวคือ ในกระบวนการเรียนการสอนดังนี้

- ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนให้แนวคิดจากภาพและข้อความประกอบ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียน คิด ตอบ ได้อย่างเสรีจากความคิดรวบยอดของแต่ละคนในด้าน ประสบการณ์ ค่านิยม และภูมิหลัง ซึ่งสนับสนุนโอกาสของ “สรี” ที่ถูกต้อง

• ขั้นสอน ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความเห็น และฟังความเห็นของเพื่อนแล้วสรุปห้าคำตอบเดียวโดยไม่ใช้ชี้ลงคะแนนเสียง ซึ่งเป็นการเอื้ออำนวยโอกาสให้ทุกคนได้พูดและแสดงความเห็นได้มากที่สุด ถ้ากลุ่มใหญ่จะมีการพูดน้อยมาก นอกจากนั้น จะฟังถ้ากลุ่มเล็กเกินไป ความคิดเห็นจะน้อยประสาทวิภาคจากการตัดสินใจจะได้น้อยกว่าที่ควรเป็น นอกจากนี้การที่ขอให้หาคำตอบ 1 คำตอบ โดยไม่ลงคะแนนเสียงทำให้ได้ฝึกการพูดและการฟัง ฝึกการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งเป็นกระบวนการทางทักษะ ทางวิถีประชาธิปไตย อีกทั้ง การที่ฟังเพื่อนพูด เป็นการรับฟังความเห็นจากผู้อื่น ถ้าไม่ฟ้ากับของตนเอง ก็ทำกับรู้ว่ามีทางเลือกอื่น ที่จะทำได้อีก ฝึกการคิดว่าต้องดูทางเลือกหลายๆ ทาง อีกทั้งผู้เรียนได้ฝึกการตัดสินใจตามระบบประชาธิปไตย ซึ่งพิจารณาจากเหตุผล เปรียบเทียบผลดีผลเสียจากทุกๆ ทางเลือกและเลือกทางที่ตนเองพอใจร้อนทั้งส่วนรวม ได้ประโยชน์มากที่สุดหรือเสียประโยชน์น้อยที่สุด เป็นกระบวนการที่ถูกต้องของการคิดเป็น นอกเหนือจากนั้น มติของกลุ่มเกิดจากทุกคนเห็นพ้องด้วย ย่อมทำให้ ตนเองมั่นใจและเกิดการยืนยันความคิด เกิดศรัทธาด้วยตนเอง เป็นการสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้น แก่ผู้เรียน ยิ่งกว่านั้นจากการอภิปรายในกลุ่มเพื่อนทำให้เกิดการเลียนแบบและรับความคิดโดยผู้สอน ไม่ต้องพูดซักซ้อมหรือแนะนำแต่ละคนจะได้รับการผสมผสานความคิดในตัวเองและ เป็นทางเปลี่ยนค่านิยมไปสู่ค่านิยมที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งผลลัพธ์ได้จากการประชุมกลุ่ม ทำให้เกิด มิตรและผู้ตามใจผู้เรียนมีโอกาสฝึกร่วมไปกับกระบวนการ

- ขั้นสรุป ผู้สอนมีบทบาทของในฐานะผู้อำนวยความสะดวกโดยผู้สอนช่วยให้ผู้เรียน คิดหาคำตอบด้วยตนเอง ไม่ต้องเดาคำตอบว่าต้องถูกใจผู้สอน ทำให้ผู้เรียนพัฒนาจากจุดยืนของตนเองได้ทุกคน ผู้เรียนได้ฝึกคิด ถ้าไม่แน่ใจก็มีผู้สอนอยู่หัวใจช่วยเหลือ ดังนั้น การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากผู้เรียนเป็นผู้กระทำ ไม่ใช่นั่งฟังคำตอบ ผู้เรียนได้เปลี่ยนอธิบายด้วย ซึ่งสอนของธรรมชาติ ของผู้เรียนทำให้บรรยายคำไม่เจ็บเจา ซึ่งยืนยันได้จากความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่ทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ในการวิจัยครั้งนี้ที่มีความเห็นว่า ภาพรวมของชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอนจริยธรรม เซิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในระดับค่อนข้างมาก และมีความเห็นในระดับมากในด้านความเข้าใจในวิธีการสอนนี้ก่อนทดลองสอนสามารถ จัดการเรียนการสอนได้ดีขึ้น ความเชื่อมั่นว่าถ้าสอนด้วยวิธีนี้แล้วผู้เรียนจะมีจริยธรรมดีขึ้น การนำวิธีสอนไปปฏิบัติในระหว่างการทดลองสอน ได้ถูกต้องครบถ้วน วิธีสอนแบบนี้จะทำให้นักศึกษามีจริยธรรมดีขึ้น อีกทั้งการสอนวิธีนี้ทำให้ช่วยลดปัญหาของนักศึกษาในห้องเรียนลง

จึงกล่าวได้ว่า ผู้สอนที่นำชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ นำไปใช้จัดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม นับเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะสร้างเสริมเจตคติและปัญญาของผู้เรียนให้เกิดจริยธรรมเชิงบูรณาการที่ครบถ้วนทั้งในด้านความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิผล ทั้งนี้เนื่องจาก บทบาทของผู้สอนในห้องเรียนเป็นเสมือนผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียน การสอน กล่าวคือ ผู้สอนจะเน้นการเรียนรู้มากกว่าการสอน ผู้สอนจะใช้คำรามช่วยกระตุ้นความคิด ให้ผู้เรียนตอบด้วยตัวของเขาวงเป็นรายบุคคล ในระหว่างการเรียนการสอน ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและให้เต็มที่ด้วยการรับฟัง และจะไม่แสดงความเห็นของผู้สอน เป็นการซักจุ่งผู้เรียนหรือจะไม่แสดงอาการเห็นด้วย ไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นใดๆ ไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือท่าทางก็ตาม ผู้สอนต้องพยายามทำตัวเป็นกลาง วงศีหน้าเป็นปกติ และเมื่อผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ผู้สอนรับฟังและอนรับว่าความเห็นของทุกคนถูกต้องเสมอ ตามประสบการณ์ ภูมิหลังและค่านิยมของเข้า ผู้สอนจะไม่ยึดคำตอบว่าถูกเฉพาะแนวที่ผู้สอนคิดเพียงคำตอบเดียว อีกทั้งผู้สอนจะช่วยเหลือผู้เรียนในชั้น และควบคุมชั้นโดยใช้กลวิธีต่างๆ เป็นต้นว่าอยู่กับที่ในบางจังหวะ เคลื่อนไหวเฉพาะสายตาเพื่อสำรวจนักเรียนในบางจังหวะ ใช้ความคล่องตัวที่จะเดินไปที่ความช่วยเหลือผู้เรียนหรือกลุ่ม โดยเฉพาะผู้เรียนยกมือเมื่อต้องการผู้สอน ถ้าผู้สอนจะเดินดูการทำงานของผู้เรียน ควรต้องระวังไม่ทำเสียงรบกวนความคิดเพื่อให้โอกาสที่จะให้ความสนใจผู้เรียนอย่างทั่วถึง ยิ่งกว่านั้นผู้สอนต้องเตรียมการสอนโดยต้องเตรียมเนื้อเรื่องและอุปกรณ์ที่จะให้ผู้เรียนเรียนใช้ให้ครบ เป็นต้นว่า เนื้อเรื่องมีจำนวนครบทตามจำนวนผู้เรียนคนละ 1 ชุด และในการเตรียมเนื้อเรื่อง ต้องกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ไว้ก่อนเตรียมชุดคำตามรูปแบบไว้ให้พร้อมทั้งนี้ผู้สอนต้องมีพื้นฐานในการเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้สอนระหว่างสอน ผู้สอนต้องเข้าใจทฤษฎีการสอนและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำมาใช้ในระหว่างให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด จึงจะสามารถจัดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการตามรูปแบบและริมสร้างเจตคติและปัญญา ได้อย่างมีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากการประชุมระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารฝ่ายวิชาการและกิจการนักศึกษาและฝ่ายสนับสนุนกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคณะกรรมการพัฒนาจริยธรรมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคณาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ที่พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบและริมสร้างเจตคติและปัญญาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย เป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเดือนฐาน หรือระยะก่อนทดลองสอน ระยะที่ 2 ระยะทดลองสอน ประกอบด้วย กิจกรรมการทดลองสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการการสอน และระยะที่ 3 ระยะประเมินผลหรือระยะสุดท้ายของการทดลองสอน โดยระบุว่าการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบและริมสร้างเจตคติและปัญญาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาที่มีประสิทธิผล ต้องมีปัจจัยที่อธิบาย

ต่อการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนเนื้อจาก นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคม และสื่อ/อุปกรณ์การสอน ซึ่งประกอบด้วย ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ แผนการสอน (มคอ.3) สมุดบันทึกสะสมที่อนความคิด และ โสตทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสมแล้ว อาจารย์ผู้สอนต้อง มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนทางจริยธรรม ตลอดจนมีความสนใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมโดยมีการเตรียมการสอน มีบทบาท พฤติกรรมระหว่างการสอน และใช้กระบวนการสอนตามที่กำหนดในชุดการเรียน การสอนจริยธรรมฯ อย่างเคร่งครัด

2. ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านบรรยายการเรียนการสอนของผู้เรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเดือนฐานะ ระยะทดลอง และระยะติดตามผลมีความใกล้เคียงกันมากหรือไม่แตกต่าง กันสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจสืบเนื่องจาก ในการสังเกตการสอนซึ่งผู้วิจัยที่เข้าสังเกตการสอนของอาจารย์ผู้สอนทั้งในระยะเดือนฐานะ ระยะทดลอง และระยะติดตามผลของห้องเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยมีการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน และบันทึกภาพขณะที่ผู้สอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจารทำให้อาจารย์ผู้สอนตั้งใจสอนทั้งสองกลุ่มเป็นกรณีพิเศษ หรือ อาจรู้สึกลำบากใจหรืออึดอัดที่ถูกสังเกตและบันทึกภาพ จึงอาจทำให้การเรียนการสอนผิดธรรมชาติ ไปบ้าง ซึ่งอาจส่งผลต่อผลการทดลองที่ทำให้ผลแตกต่าง ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร นอกจักนี้สภาพในการเรียนการสอน เช่นห้องเรียนคับแคบ สภาพโต๊ะ เถ้าอีไม่สะดวกในการเคลื่อนย้ายในการร่วมกิจกรรม เสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียน อาคารที่ร้อนอบอ้าว มีแสงแฉดส่อง ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียน เช่น พัดลมมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอ ไม่มีผ้าม่านกันแสงแฉดส่อง ไม่มีเครื่องปรับอากาศที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสบายกายและมีสมาธิในการเรียน ลึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวแปรที่ไม่อาจควบคุมได้ และนับว่าตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผลการทดลองไม่ดีเท่าที่ควรและ ไม่มีความแตกต่างกันด้านบรรยายการสอนของผู้เรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งในระยะเดือนฐานะ ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

3. อาจารย์ผู้สอนที่ทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ในการวิจัยครั้งนี้ มีความเห็นว่า ภาพรวมของชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้มีความเหมาะสม ค่อนข้างมากที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา และเห็นว่าการสอนวิธีนี้ทำให้ช่วยลดปัญหาของนักศึกษา ในห้องเรียนลง ซึ่งยืนยันได้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและจากการสอบถามอาจารย์ผู้สอนที่ทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า พฤติกรรมของผู้เรียน กลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างมาก โดยพบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในระดับมาก ได้แก่ ผู้เรียนลดการลอกการบ้านลง ผู้เรียนซื้อตั๋วต่อการนัดหมายยิ่งขึ้น ผู้เรียนการพกภูภัณฑ์ระเบียนบันทึกยิ่งขึ้น ผู้เรียนรับผิดชอบต่อหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายยิ่งขึ้น ผู้เรียนรับผิดชอบต่อหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายยิ่งขึ้น ผู้เรียนพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพยิ่งขึ้น ผู้เรียนเห็นแก่ตัวน้อยลงรู้จักอื่นเพื่อแบ่งปันช่วยผู้อื่นมากขึ้น ผู้เรียนแสดงความตั้งใจเอาใจใส่ในการ

เรียนมากขึ้น ผู้เรียนมีสามารถอุดหนที่จะทำงานให้สำเร็จครบถ้วนยิ่งขึ้น ผู้เรียนส่งงานครบถ้วนตามกำหนดเวลาขึ้น และผู้เรียนสามารถปรึกษาหารือกันทำงานกับเพื่อนๆ เป็นกอกลุ่มเล็กๆ ได้ดีขึ้น นอกจากน้ำใจในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อบทเรียนในชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม พบว่า บทเรียนทุกบทในชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ มีความหมายเหมือนกัน ที่จะนำมาใช้จัดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาโดยที่ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ที่พัฒนาขึ้น ตรงกับความสนใจของผู้เรียนพอสมควร แต่มีความพยายามกับเวลา มีความจ่ายหมายเหมือนกับผู้เรียน และมีความลึกซึ้งต่อการสร้างจริยธรรมค่อนข้างมาก เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ว่าผู้สอนมีความเห็นในข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงเกี่ยวกับชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ เพิ่มเติมว่า กิจกรรมหรือกรณีศึกษางานหน่วยควรปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมากยิ่งขึ้น และในการนำชุดการเรียนการสอนจริยธรรมฯ ไปใช้ครรนานี้เนื้อหาของรายวิชาที่จะทำการสอนเป็นตัวตั้งในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และคุณธรรมที่กำหนดควรสอนคล้องกับเนื้อหารายวิชา อีกทั้งควรเรียนเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรมให้ตรงตามลำดับเนื้อหาวิชาที่จะสอน แต่ยังไรก็ตาม ผู้สอนยังมีความสนใจที่จะใช้วิธีสอนต่อไปอีกเมื่อจบการทดลองสอนครั้งนี้ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการวิจัยไปในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนจริยธรรม

ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

1.1 การปรับปรุงวิธีการสอนจริยธรรมโดยตรง

ลักษณะการนำเสนอไปโดยตรงในการสอนจริยธรรมจะสามารถนำขั้นตอนของการจัดกิจกรรมและตัวบทเรียนที่เสนอในการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ได้ โดยอาจทดลองสร้างบทเรียนเพิ่มเติมที่จะใช้เป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิเคราะห์ทางค่านิยมจริยธรรม และเน้นการปฏิบัติตามขั้นตอนที่สำคัญ เช่น การเข้ากลุ่ม ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสแสดงออกตามกระบวนการกลุ่ม การทบทวนไตรตรองและเปลี่ยนค่านิยมทางจริยธรรม เป็นต้น การใช้กระบวนการสอนเช่นนี้ แทรกในวิชาต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ จะเป็นการเสริมสร้างจริยธรรมที่ดีวิธีหนึ่ง

1.2 การปรับปรุงวิธีการสอนจริยธรรมทางอ้อม

การประยุกต์วิธีสอนจริยธรรมนั้น ในบางครั้งผู้สอนพบว่า ผู้สอนจำเป็นต้องใช้หลายเทคนิคที่ประกอบกัน ผันแปรไปตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาวิชา ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน และปัจจัยอันนวยความสะดวกทางด้านเวลา อุปกรณ์และสถานที่ ในกรณีเช่นนี้ ผู้สอนอาจจะใช้วิธีการดัดแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยผู้เรียนต้องมีเป้าหมายล่วงหน้าว่า

จะพัฒนาส่งเสริมในจริยธรรมได้บ้าง และให้ความสนใจเอาใจใส่ปรับพฤติกรรมผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างต่อเนื่องกัน ในด้านการสร้างเสริมเจตคตินี้ อาจดัดแปลงโดยเน้นการคิดอย่างมีเหตุผลเป็นหลัก ในการสอนเนื้อหาวิชาใดก็ตาม เมื่อมีโอกาสแทรกจริยธรรมได้ ผู้สอนจะไม่ปล่อยโอกาสให้ล่วงเลยไป จะหาทางให้ผู้เรียนได้เห็นสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เป็นปัญหาซึ่งมีส่วนเกี่ยวกับจริยธรรมนั้นๆ และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นของการเลือกแนวทางปฏิบัติแก่ปัญหา เพื่อความคิดความงามความสงบสุข โดยให้วิเคราะห์ตามผล (Consequence) ของทางเลือกต่างๆ และผู้เรียนสรุปเป็นแนวคิดนิยมที่ควรยึดถืออย่างสมเหตุสมผล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ เพิ่มขึ้น ทั้งในรูปแบบเดี่ยว 1 รูปแบบ และรูปแบบผสม เช่น เป็นรูปแบบผสมกันระหว่างการปรับพฤติกรรมการปลูกฝังเหตุผลและเจตคติ และการมีแบบอย่าง (Model) ที่ดีให้ผู้เรียนเลียนแบบ

2.2 ควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคุณสมบัติจริยธรรม ตั้งแต่การปลูกฝังในระดับประดมนัยน์ศึกษา จนถึงอุดมศึกษา หรือวัยพันธุ์เรียน เพื่อตรวจสอบความคงทนของคุณธรรมว่า มีความมั่นคง แน่นแฟ้น ฝังรากลึกได้เพียงใด คุณสมบัตินี้ควรได้รับการพัฒนาต่อเนื่องในทุกระดับชั้นอย่างไร

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของผู้เรียนที่จะผสมผสานกิจกรรม เทคนิคิวี และปัจจัยหลายๆ ด้านต่อเนื่องกัน สอดคล้องกันต่อการพัฒนาบุคคลตั้งแต่ระดับประดมนัยน์ศึกษา และอุดมศึกษา ไปจนถึงระดับบัณฑิตศึกษา โดยการปลูกฝังจริยธรรมที่ลึกซึ้งเข้มข้น ตั้งแต่ชั้นต้นๆ และใช้ระยะเวลาในชั้นสูงๆ จัดกิจกรรมเสริมเพื่อต่อยอดเสริมสร้างการพัฒนาจริยธรรมให้ขยายวงกว้างยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จิรวัฒน์ วีรักร. “สังเคราะห์ สาระความรู้การบูรณาการระหว่างศาสตร์เพื่อพัฒนาบัณฑิตอุปนิสัยสู่การตอกย้ำทางปัญญา”. สรุปผลการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7 เรื่อง พัฒนาศาสตร์แห่งบูรณาการผ่านเครือข่ายบัณฑิต อุปนิสัยไทย: สู่การตอกย้ำ ทางปัญญา. กรุงเทพฯ: ห้างหนั่นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2552.

พิศนา แขนมณี. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สถาบัณศิลป์สังคมสังเคราะห์แห่งประเทศไทย, 2541.

ศุภวรรณ รัตนภูษา. พัฒนาการของหลักสูตรและการสอนจริยศึกษา ระดับประถมศึกษาตั้งแต่ สามปีสูงสุด จนถึง พ.ศ. 2530. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2535.

สุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ. “พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม” วารสารข้าราชการครู. ปีที่ 20, 1 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2542) : 2.

Kohlberg, L. (1969). “Moral Stage Moralization: The Cognitive Development Approach.” **Moral Development and Behavior**. New York: Holt, Binehart and Winston: 31-53.

Piaget, J. “Intellectual Evolution for Adolescence to Adulthood.” **Human Development**. 9 (1972) : 1-12.

บทปริทัศน์

ผลการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับนักเรียนระดับอุดมศึกษา

โดย รศ.สันิช สัตโภภัส

คณบดีนัยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545, 2545 : 5-6) หมวด 1 มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สถาปัญญา ความรู้ และคุณธรรม” ความตั้งกล้าที่อีเป็นกฎหมายการศึกษาของชาติที่ผู้จัดการศึกษาทุกรายระดับพึงปฏิบัติ ตามให้ได้ผลดี ทั้งนี้เพื่อจะช่วยสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ให้แก่ประเทศไทย

ผลการวิจัยเรื่อง “ผลการใช้การเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการภายในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา” จึงเป็นคุณประการต่อการสร้างคนบุคคลใหม่ ให้แก่ชาติบ้านเมือง รวมทั้งเป็นกรณีศึกษาให้แก่ครู อาจารย์ ทุกคน ได้ใช้เป็นแบบอย่างของการบูรณาการ การสอนจริยธรรมในรายวิชาที่ตนสอน ได้อย่างกลมกลืน ทุกวิชาไม่ว่าจะเป็นรายวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาไทยล้วนกระทำได้ ล้วนรูปแบบของนวัตกรรมที่ใช้อาจเป็นชุดการเรียนการสอน ใหม่กับงานวิจัยเรื่องนี้ หรือสร้างเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เอกสารประกอบการสอนหนังสือ รึมประสบการณ์หรือการทำโครงการ เป็นต้น

เมื่อคำนึงการวิจัยในลักษณะนี้สิ่งสุดคลงจะส่งผลดีหลายประการ อาทิ ผู้เรียนที่เรียนด้วยนวัตกรรม ดังกล่าวได้พัฒนาตน ได้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ขึ้นจากเดิม อาจารย์นักวิจัย และสถาบันศึกษาจะได้ ผลผลิตเป็นนวัตกรรมเรื่องนั้นๆ ที่มีประสิทธิภาพ ไว้ใช้กับผู้เรียนรุ่นต่อๆ ไป ถ้าเป็นระดับอุดมศึกษา นักศึกษากลุ่มเป้าหมายจะมีผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF: Thailand Qualifications Frameworks) และผลกรอบที่มีคุณค่าสูงยิ่งคือ ประเทศไทยจะได้ประชากรที่เป็น “คนดีและเก่ง” เพิ่มขึ้น เรื่อยๆ การบริหารงานทุกส่วนก็จะง่าย สงบ และป้องคง ประเทศไทยก็จะสงบสุขอย่างยั่งยืน